Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

HE 122/2026 vp

2.10.2026

johtava asiantuntija Mika Lehtonen

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ampuma-aselain muuttamisesta

Esityksen tausta ja tavoitteet

Ampuma-aselakia on muutettu edellisen kerran laajasti vuonna 2019. Lakia sovellettaessa on havaittu välttämättömiä muutostarpeita. Lisäksi ehdotus sisältää Euroopan komission rikkomusmenettelyyn liittyviä muutoksia sekä eräitä ampuma-aselain toimivuutta parantavia muutoksia. Ehdotetuilla muutoksilla ei muutettaisi lain perusperiaatteita. Hanke ei sisälly hallitusohjelmaan.

Ampuma-aseen määritelmä

Ampuma-aseen määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että ruutikaasunpaineella taikka nallimassan tai muun räjähdyspaineen avulla langallisia hakasia ampuvat etälamauttimet jäisivät ampuma-aseen määritelmän ulkopuolelle. Muutoksen jälkeen poliisin voimankäyttöä koskevat säännökset ovat neutraaleja sen suhteen, mikä on kohdehenkilöön ammuttavien hakasten liike-energian lähde. Etälamauttimen teho ei perustu ammuttavien hakasten liike-energiaan vaan ammuttujen hakasten kautta annettavaan sähköön.

Deaktivoidut ampuma-aseet

Deaktivoitu ampuma-ase on asedirektiivin liitteen 1 kohdassa 2 tarkoitettu C 6 -luokan ampuma-ase. Se on ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 13 kohdassa määritelty ampuma-aseeksi, jonka poliisi on hyväksynyt deaktivoiduksi deaktivointistandardeja ja -tekniikoita koskevien yhteisten suuntaviivojen vahvistamisesta sen varmistamiseksi, että deaktivoidut ampuma-aseet tehdään pysyvästi ampumakelvottomiksi annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/2403, jäljempänä deaktivointiasetus, mukaisesti.

Ampuma-aselain soveltamisala on kuitenkin asedirektiivin ja deaktivointiasetuksen soveltamisalaa laajempi kattaen lain 9 §:n 1 kohdassa tarkoitetut singot, kranaatinheittimet, takaaladattavat tykit sekä rakenteeltaan ja käyttötarkoitukseltaan vastaavat ampuma-aseet sekä ohjus- ja raketinheitinjärjestelmät. Koska deaktivoidun ampuma-aseen määritelmä on ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 13-kohdassa sidottu deaktivointiasetuksen vaatimusten mukaisuuteen, ei tykkien, sinkojen, kranaatinheittimien sekä

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Sisäministeriö PL 26 00023 Valtioneuvosto	Kirkkokatu 12 Helsinki	0295 480 171 +358 295 480 171	09 160 44635 +358 9 160 44635	kirjaamo.sm@gov.fi www.intermin.fi

ohjus- ja raketinheitinjärjestelmien deaktivoiminen ole voimassa olevan ampuma-aselain mukaan mahdollista. Esityksessä ehdotetaan, että näiden esineiden deaktivointi olisi mahdollista kansallisten säännösten eli annettavan sisäministeriön asetuksen vaatimusten mukaisesti.

Vanhojen ohjeiden mukaisesti pysyvästi ampumakelvottomiksi hyväksyttyjen ampuma-aseiden osalta on katsottu, että niiden hallussapito on sallittua ilman uutta pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemistä tai deaktivointia koskevaa toimenpidettä, mutta niiden markkinoille saattaminen edellyttää voimassa olevassa lainsäädännössä edellytettyä deaktivointia. Vastaava periaate ilmenee deaktivointiasetuksen soveltamisalaa koskevan 1 artiklan 2 kohdasta. Sen mukaan asetusta ei sovelleta ampuma-aseisiin, jotka on deaktivoitu ennen asetuksen soveltamisen alkamispäivää, paitsi jos nämä ampuma-aseet siirretään toiseen jäsenvaltioon tai saatetaan markkinoille. Suomessa on sekä julkisilla että yksityisillä paikoilla ulkotiloissa vanhoja tykkejä, joita ei ole hyväksytty pysyvästi ampumakelvottomiksi. Pääsääntöisesti nämä ovat toisen maailmansodan aikaisia tai sitä vanhempia malleja, joihin enää ei ole yleisesti saatavissa ampumatarvikkeita. Koska nämä ovat olleet paikallaan käytännössä vuosikymmeniä, on niiden yleinen kunto sellainen, että niiden toimintakuntoon saattaminen on vaikeaa. Lisäksi niihin ei ole saatavissa ampumatarvikkeita ja niiden anastaminen on hankalaa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että sodanaikaisten ja sitä edeltävien vuosien tykkimallien deaktivoinnin sekä näiden ja uudempien tykkien säilyttämisen hyväksyminen olisi mahdollista poliisin tapauskohtaisen harkinnan perusteella.

Deaktivoituja ampuma-aseita, aiempien kansallisten säännösten mukaan toimintakelvottomiksi tehdyt ampuma-aseet mukaan lukien, on ampuma-aselain 106 §:n ja 106 a §:n mukaan säilytettävä samojen vaatimusten mukaisesti kuin toimintakuntoisia ampuma-aseitakin. Näin tiukkojen säilytysvaatimusten asettaminen ei ole tarkoituksenmukaista, koska tällaiset esineet eivät ole toimintakuntoisia. Esityksessä ehdotetaan, että deaktivoitua ampuma-asetta sekä pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyä ampuma-asetta ja aseen osaa voidaan säilyttää myös asunnossa, varastossa, myymälätilassa tai muussa vastaavassa tilassa, jota tavanomaisesti pidetään lukittuna silloin kun siellä ei oleskella.

Asedirektiivin 7 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on otettava käyttöön säännöt, jotka koskevat ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden asianmukaista valvontaa, sekä säännöt niiden asianmukaisesta ja turvallisesta säilytyksestä. Ampuma-aseet ja niiden ampumatarvikkeet eivät saa olla suoraan yhdessä saatavilla. Asedirektiivissä on siten jätetty kansallisen lainsäätäjän harkintaan, mitä on pidettävä asianmukaisena ja turvallisena säilytyksenä.

Asealan elinkeinonharjoittajien ilmoitusvelvollisuus ja tiedostonpito

Ase-elinkeinonharjoittajan velvollisuutta ilmoittaa asetietojärjestelmään tiedot hankituista ja luovutetuista ampuma-aseista ja aseen osista sekä aseiden ja aseen osien korjaamisesta tai muuntamisesta selkeytettäisiin ja muutettaisiin käytännön kannalta toimivammaksi. Latauslaitteet ja äänenvaimentimet ehdotetaan siirrettäviksi ilmoitusvelvollisuuden alta tiedostonpitovelvollisuuden alle, koska niihin ei ole velvollisuutta merkitä sarjanumeroa eikä niiden elinkaarta siten pystytä asetietojärjestelmässä seuraamaan. Näitä aseen osia koskeva Ilmoitusvelvollisuus on siten ongelmallinen järjestelmän tietosisällön oikeellisuuden kannalta. Lisäksi ase-elinkeinonharjoittajan tulisi ilmoittamisen sijaan pitää tiedostoa Puolustusvoimille, Tullille, poliisille ja Rajavartiolaitokselle luovutetuista aseista sekä näiden omistamien aseiden korjaamisesta ja muuntamisesta. Näin asetietojärjestelmään ei muodostu rinnakkaista rekisteriä viranomaisten ampuma-aseista.

Asekeräilijöiden aselupien voimassaoloaika

Asekeräilijöiden lupajärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että asekeräilyperusteella annettavaan aselupaan liitettävä hankkimis- tai valmistamisoikeus olisi voimassa nykyisen kahden vuoden enimmäisajan sijasta enintään viisi vuotta. Siten asekeräilijällä olisi enemmän joustavuutta lupiensa käytössä tilanteessa, jossa hankittavia ampuma-asemalleja olisi markkinoilla vain vähän. Lisäksi se mahdollistaisi asekeräilijälle lupien hankkimisen suuremmissä erissä, joka mahdollistaisi kustannusten alentamisen hyödyntämällä samalla kertaa haettavien lisälupien alempaa lupamaksua.

Lupien ja hyväksyntien peruuttaminen

Aseluvan peruutusperusteita muutettiin 15.7.2019 voimaan tulleella ampuma-aselain muutoksella. Muutos perustui EU:n asedirektiiviin. Tällöin ei kuitenkaan muutettu muiden lupien ja hyväksyntien peruutusperusteita, jolloin näissä olevat viittaukset aseluvan peruutusperusteisiin muodostuivat ongelmallisiksi. Nyt ehdotetaan ase-elinkeinonharjoittajan vastuuhenkilön hyväksynnän, asevastaavaksi hyväksynnän, ampuma-asekouluttajalle annetun hyväksynnän ja asekeräilijälle annetun hyväksynnän peruuttamisperusteiden muuttamista vastaamaan soveltuvin osin aseluvan peruutusperusteita. Lisäksi ehdotetaan virheellisiksi jääneet pykäläviittaukset korjattaviksi.

Ennen vuotta 1890 valmistetut mustaruutiaseet

Asedirektiivin liitteen 1 osan III b-kohdassa todetaan, että tuliaseina tai ampuma-aseina ei pidetä esineitä, jotka vastaavat tuliaseen tai ampuma-aseen määritelmää, mutta jotka katsotaan antiikkiaseiksi, jos tällaiset eivät sisälly II osaan kuuluviin luokkiin ja niihin sovelletaan kansallista lainsäädäntöä. Voimassa olevan ampuma-aselain luvanvaraisuutta koskevia poikkeuksia koskevaan 19 §:n 2 momentissa todetaan, että ennen vuotta 1890 valmistettujen ainoastaan mustalla ruudilla ampumiseen soveltuvien mustaruutiaseiden kuljettaminen ja säilyttäminen ei ole luvanvaraista. Luvanvaraista ei myöskään ole tällaisten mustaruutiaseiden pitäminen museossa tai kokoelmassa, ellei aseilla ammuta. Koska säännöksen poikkeus ei kata hankkimista, olisi hankkimiseen oltava lupa. Hankkimiseen ei kuitenkaan enää ole olemassa erillistä lupaa vaan aselupa on voimassa olevan 42 §:n 1 momentin mukaan ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttava lupa, johon voidaan liittää oikeus ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen eli hankkimisoikeus. Voimassa olevien säännösten mukaan ei siis ole käytännössä mahdollista hankkia Suomesta mustaruutiasetta säilytettäväksi tai kokoelmassa pidettäväksi ilman aselupaa, joka on aina myös hallussapitoon oikeuttava lupa. Ampuma-aselakia on hyvin vakiintuneesti ainakin harrastajien keskuudessa tulkittu ampuma-aselain säätämisestä eli vuodesta 1998 alkaen niin, että säännöksessä tarkoitetun mustaruutiaseen osalta kaikki muu toiminta olisi lupavapaata, paitsi hallussapito olisi luvanvaraista silloin kuin asetta käytetään ampumiseen. Esityksessä ehdotetaan, että ampuma-aselain luvanvaraisuutta koskevat säännökset eivät koskisi ennen vuotta 1890 valmistettuja mustaruutiaseita, paitsi jos asetta käytetään ampumiseen. Kyseisten mustaruutiaseiden säilytyssäännökset ehdotetaan lisäksi vastaamaan deaktivoitujen ampuma-aseiden säilytyssäännöksiä. Vuonna 1890 tai sen jälkeen valmistetut mustaruutiaseet ovat ampuma-aselain mukaisia luvanvaraisia ampuma-aseita. Ratkaisevaa on aina nimenomaan kyseisen aseyksilön valmistusvuosi.

Rikkomusmenettely

Euroopan komissio lähetti Suomelle kesällä 2025 rikkomusmenettelyä koskevan virallisen huomautuksen, jossa se listasi 24 asedirektiivin tai sen täytäntöönpanodirektiivien täytäntöönpanoa koskevaa puutetta. Ehdotus sisältää muutosehdotukset, joiden osalta valtioneuvosto yhtyi komission kantaan. Tällaisia ovat Poliisihallituksen toimivalta hälytys- ja merkinantoaseiden tarkastusten tekemiseen, luvanhaltijan velvoite pitää asepassia aina hallussaan, ase-elinkeinonharjoittajan velvoite ilmoittaa valmistettu ase asetietojärjestelmään ennen markkinoille saattamista, poliisille asetettu velvoite pitää tietoja tietojärjestelmässä, mahdollisuus antaa asepassiin merkittävä määräaikainen yksityinen tuontilupa sekä

ulkomaalaisen asepassin haltijan mahdollisuus kulkea aseineen Suomen läpi historiallisen tapahtuman uudelleenlavastukseen. Rikkomusmenettelystä aiheutuvat muutokset ovat kaiken kaikkiaan vähäisiä.

Euroopan unionin ampuma-aseasetus

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2025/41, annettu 19 päivänä joulukuuta 2024, ampuma-aseiden, olennaisten osien ja ampumatarvikkeiden viennistä, tuonnista ja kauttakuljetuksesta sekä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta (Euroopan unionin ampuma-aseasetus), on tullut voimaan 11 helmikuuta 2025. Asetuksen lupamenettelyjä sovelletaan kuitenkin pääosin vasta 12.2.2029 alkaen. Ampuma-aselakiin ehdotetaan tehtäväksi asetuksen voimaantulon johdosta tarpeelliset muutokset. Koska asetuksen soveltaminen johtaisi voimassa olevan ampuma-aselain ja puolustustarvikkeiden maastaviennistä annetun lain perusteella siihen, että sekä Poliisihallitus että puolustusministeriö joutuisivat soveltamaan kahta erillistä vientilupajärjestelmää, ehdotetaan ampuma-aselakiin lisättäväksi lisäksi ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten vientiä koskeva säännös. Puolustustarvikkeiden viennistä annetun lain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä HE 149/2026 vp ehdotetaan tehtäväksi puolustustarvikelainsäädäntöön muutokset, joilla puolustustarvikkeiksi ja siviilikäyttöön tarkoitetuiksi katsottavien esineiden rajanvetoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että puolustusministeriö voisi jatkossa noudattaa vain puolustustarvikkeita koskevaa Euroopan unionin vientisääntelyä.

Muut

Edellä mainittujen lisäksi ehdotetaan joitakin muita lain toimivuutta parantavia sekä lakiteknisiä muutoksia.